

Ислом шариятида кулгига муносабат

10:01 / 22.04.2017 3399

Ҳаммамизга маълумки, инсон агар хурсанд бўладиган бўлса, одатда унинг чеҳрасида хурсандчилик аломати сифатида кулги пайдо бўлади. Бизнинг орамызда кулги деб ишлатиладиган бу атамани фикҳ уламолари уч қисмга бўлишган:

1. Қаҳқаҳа – инсон овоз чиқариб кулганда, ўзи ва ёнидаги бошқалар ҳам эшитадиган кулгидир.
2. Зиҳк – инсон кулганда овозини ўзи эшитиб, бошқа ёнидагилар эшитмайдиган кулгидир.
3. Табассум – ўзи ҳам ва бошқалар ҳам эшитмайдиган кулгидир.

Аммо, умумий ҳолатда зиҳк овозли кулгига, табассум эса овозсиз кулгига нисбатан ишлатилади.

Кулги икки ҳолатда бўлиши мумкин.

1. Инсон бирор нарсадан хурсанд бўлиб, кайфияти кўтарилган ҳолатдаги кулги. Бу кулги меъёрий ҳолда бўлса, шариятда рухсат этилгандир.
2. Бирор инсоннинг камситиш учун ёки обрўсини тўкишлик мақсадидаги кинояли кулиш. Муслмонлар ўртасидаги бундай кулги шариятда қайтарилган ишдир.

Аллоҳ таъоло Қуръони каримда шундай дейди:

اَلصَّحَّاحُ الْاَلِيَّوْنَ لَا يَرْيَبُكَ الْاَلْوَّوَّوْ عَرِيَّوْ صُرْدَاغِي الْاَلْبَاتِ الْاَلْاَدَمْلَامِ اَنْتَلِّيْوْ اَيَّ نَوْلُوْوْ قِيْوْ

“Улар: “Вой, шўримиз қурисин. Бу қандай китоб, кичикни ҳам, каттани ҳам ҳеч қўймай ҳисоб қилибди-я”, дерлар”. (Каҳф, 49-оят).

Имом Бағавийнинг тафсирларида, Ибн Аббос розияллоҳу анҳу ушбу оятдаги, **صُرْدَاغِي** лафзи табассум, **اَلْوَّوْ** лафзи эса, зиҳк маъносида бўлиб, бу кофирларнинг дунёда мўъминлар устидан масхара қилиб кулганларидир, деб тафсир қилганлар.

Ёки бошқа оятда шундай дейилган:

نُوكِحَضَي اُونَمَآ نِي دِلَالِنِم اُونَاك اُوْمَرَجَآ نِي دِلَالِنِ

“Албатта, жиноят қилганлар иймон келтирганлар устидан кулар эдилар”. (Мутоффифун, 29- оят)

Юқоридаги оятларда кофирларнинг мусулмонларни ҳақорат қилиш ва уларни камситиш ҳолатидаги кулгилари баён қилинмоқда. Бундай бировга азият бериш ёки ҳақорат маъносидаги кулги, агарчи, мусулмонларнинг орасида бўлса ҳам мутлақо дуруст эмас.

مَلَسَوِ هِيَ لَعْلَلِ لَيْلِ لَصِدِّ لَلِ لُوسَرُ تِي أَرَامَ : تَلَا قَاهُ نَعُ لَلِ لِي صَرَّةَ شَائِعٍ نَعُ
يُرَا حُبْلَاهَا وَرُ . مَسَبَتِي نَاك اَمْنِ لِهَاتَا وَهَلُهُ نِم يَرَا يَّ حَاكِحَاصُ اَعْمَجَتِ سُم

Оиша розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Мен Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг оғизларини катта очиб, оғизларининг ичи кўринадиган даражада кулганларини кўрмаганман. У зот соллаллоҳу алайҳи васаллам доимо табассум қилар эдилар”. Бухорий ривоят қилган

سَلَا حَت تَّنُكَا : هُنَعُ لَلِ لِي صَرَّةَ رَمَسِرُنْ بَرَبَا جَلُّ تَلُقُ لَلَا قِبْرَحِ نَبِ كَامَسُ نَعُ .
يَدَلَا هَالَصُمُ نِم مُوقِي آل نَاك اَرِي تَكَمَعَن : لَلَا ق مَلَسَوِ هِيَ لَعْلَلِ لُوسَرُ
يَفَن وَوُحْأَي فَن وَتَدَحْتِي اُونَاك وَ مَاقُ تَعَلَطَا اِذِ اِفُ سُم شَلَا غَلَطُ ت يَّ حَ هِيَ ف يَّ لَصُ
مَلَسُمُ هَا وَرُ . مَسَبَتِي وَ نُوكِحَضَي فِ هِي لَهَا جَلَلِ رَمَآ

Симақ ибн Ҳарбдан ривоят қилинади: У киши айтдилар:

“Жобир ибн Самура розияллоҳу анҳуга шундай дедим: “Сиз Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам билан бирга ўтирганмисиз?” У: “Ҳа, У зот кўпинча (бомдод) намозини ўқиган жойларидан, то қуёш чиқмагунча турмас эдилар. Агар қуёш чиқса, ўринларидан турар эдилар. Саҳобалар эса, (ўринларидан турмасдан) ўзаро жоҳилият пайтидаги ишлар ҳақида гаплашишиб кулишар эдилар, У зот табассум қилар эдилар”. Муслим ривоят қилган.

مَلَسَوِ هِيَ لَعْلَلِ لَيْلِ لَصِدِّ لَلِ لُوسَرُ تِي أَرَامَ : تَلَا قَاهُ نَعُ لَلِ لِي صَرَّةَ شَائِعٍ نَعُ
يُرَا حُبْلَاهَا وَرُ . مَسَبَتِي نَاك اَمْنِ لِهَاتَا وَهَلُهُ نِم يَرَا يَّ حَاكِحَاصُ اَعْمَجَتِ سُم

Қатода розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади: У киши айтдилар:

Ибн Умарга савол берилди: “Набий соллаллоҳу алайҳи васалламнинг саҳобалари кулишар эдими?” У: “Ҳа, иймон уларнинг қалбларида тоғдан ҳам каттароқ бўлган холларида кулар эдилар” дедилар.

